

Predlagateljja pobude: *Jovan MIRKOVIČ, Dolgovaške gorice 93a, 9220 Lendava, e: mirko1@amis.net in
*Karel Kovač, Varlovo naselje 2, 2000 Maribor, e: karl.kovac@amis.net

Datum: 01. 06. 2016

Zadeva: Pobuda instituciji Varuha človekovih pravic RS

JEZIKOVNA DISKRIMINACIJA – MEDNARODNI JEZIK ZA VSAKOGAR

Osnovna, naravna človekova pravica je, da se z bližnjimi sporazumevamo v svojem maternem jeziku, globalno pa v nevtralnem Mednarodnem, ki je na voljo že skoraj polnih 13 desetletij. To je Esperanto, ki ga je njegov 'oče' dr. L. L. Zamenhof sestavil načrtno v ta namen iz prvih najbolj razširjenih svetovnih jezikov. V praksi se je izkazal primeren za vsestransko medsebojno sporazumevanje.

Strokovnjaka za jezike, člana Akademije Esperanta, sta med drugim zapisala:

Humphrey R. Tonkin (1939), profesor angleškega jezika, upokojeni predsednik Univerze Hartford v ZDA, v svojem sestavku **Pravica do komuniciranja: Znanje jezika za najširše komuniciranje bi moralo biti dosegljivo vsakemu človeku tudi v smislu osnovnih človekovih pravic**. *To predvsem pomeni uporabo jezika, ki je lahek in se ga da brez težav naučiti. To tudi pomeni, da tak jezik ne sme biti last države ali naroda, niti del njene zunanje politike oziroma sredstvo njene ekonomske nadvlade. Ob ugotovitvi, da je edini jezik, ki izpolnjuje te pogoje, le Mednarodni jezik Esperanto, moramo tudi priznati, da je v ozadju še vrsta resnih in občutljivih vprašanj. To torej zahteva dobro poznavanje smisla pravice do komuniciranja, saj šele to omogoča določanje vprašanja jezika. Zato je naša dolžnost, da z raznovrstnimi razpravami dokazujemo, da lahko en sam skupni jezik za mednarodno komuniciranje spremeni pravico do sporazumevanja iz obljube v živo resničnost.*

Marjorie Boulton (1924), Oxford, lektorica za angleški jezik in literaturo in ravnateljica Pedagoške akademije, v predgovoru k slovenski izdaji svoje knjige **ZAMENHOF oče esperanta**, ki je pri nas izšla l.1987 ob stoletnici esperanta: *Iz lastnih skorajda štiridesetletnih izkušenj vem, da Esperanto, kakor ga je zasnoval Zamenhof in kakor se je do danes razvil v neprestani uporabi, ustreza vsem jezikovnim zahtevam in razodeva zadovoljivo estetsko zmogljivost celo v poeziji in govorništvu ter tako dejansko omogoča uresničenje te enakopravnosti v mednarodnih stikih in pripomore k uveljavljanju prijateljskih in neobremenjenih odnosov.*

Slovenci smo imeli in imamo več izvrstnih esperantistov, od katerih izstopa profesor stenografije in avtor esperantskih učbenikov, profesor **Rudolf Rakuša** (1893-1970). Po njem se imenuje Rakušev trg v centru Maribora. Njegova učbenika Esperanto za šole in tečaje I. in II. del iz 60-tih let še danes veljata za najboljša. V eni uvodnih lekcij piše v uokvirjenem sestavku »Esperanto kot učni predmet« sledeče:

Mednarodni jezik bo lahko dokazal svoje velike prednosti takrat, ko bo uveden v čim več državah v čim večje število šol. Metoda mora biti prilagojena starostni stopnji učenca in strukturi esperanta. Že po enem letu bo učenec s koristjo primerjal materni jezik s svojimi

izjemami z logično gradnjo esperanta ter tako prodril v osnovne zakone mišljenja. Kmalu se bo pričel prosto izražati v novem jeziku. Čez dve leti bo njegovo znanje že tolikšno, da lahko odpade sistematični pouk esperanta in se vaja prevali na kak drug predmet, kateremu se zato lahko prida ena ura. Najprimernejši predmet bo vsekakor zemljepis, posebno če se obravnavajo takrat druge države oziroma celine. Po natančno določeni organizaciji se vrši kolektivna korespondenca razreda s podobnim kolektivom istega razreda v določeni državi. Izmenjujejo se razglednice, slike, risbe, šolski izdelki, kamenine, žuželke itd. Resnični duh mednarodnosti pride v razred, v šolo, v dušo posameznika. Vzgoja k ljubezni do domovine, do maternega jezika, do lastne kulture in do lastnega jezika se organsko izpopolnjuje z vzgojo k mednarodnosti. Sedaj obvlada vsakdo popolnoma dva jezika: materinščino in mednarodni jezik esperanto. Tako prof. Rudolf Rakuša v svojem učbeniku leta 1967.

Naša vest nam narekuje, da se odločimo za dosledno pot enakopravnosti v mednarodnem sporazumevanju. Vznak spoštovanja sogovornikov bomo morali za mednarodno sporazumevanje zavestno uporabljati Mednarodni jezik. Uporaba Esperanta, ki je enako tuj in enako lasten vsem narodom, bo vsem ljudem dvigovala samozavest. Predlagatelja misliva, da so razmere dovolj resne za pričetek aktivnosti uvajanja esperanta v osnovne šole. Ker gre za eno od osnovnih človekovih pravic, je najbrž vaša Institucija Varuha le teh najbolj primerna za usklajevanje aktivnosti znotraj države in vsaj v začetku tudi z neposrednimi sosedi.

Predlagava tudi, da bi o primerih jezikovne diskriminacije organizirali poseben razgovor zainteresiranih organizacij, saj naju kot državljana moti vse pogostejša uporaba angleščine, namesto slovenščine.

O vsebini najine pobude in o današnjem razgovoru z vami bova seznanila gibanje za esperanto Slovenije. Veseliva se in pričakujeva vaše pozitivne informacije o zadevnih dogajanjih v bližnji prihodnosti. Hvala.

Karel Kovač

Jovan Mirkovič

*Zgoraj imenovana pobudnika sva upokojena iz tehničnih strojnih strok (roj. 1935 in 1943) in sva po lastni presoji del svojega življenja posvetila gibanju za Mednarodni jezik, prisotna pa sva tudi v kulturnih ter strokovnih organizacijah in društvih.